

Aleg 985

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o wniosku p. Leo i tow. w sprawie dodatków drożyźnianych dla nauczycieli szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 11. stycznia 1912 posłowie Leo i tow. wnieśli w formie wniosku nagłego obok żądania jaknajrychlejszego wypracowania projektu nowej ustawy o płacach nauczycielskich, także żądanie wyjednania na rok 1912 odpowiedniego dodatku drożyźnianego.

Podpisana komisya szkolna, która już dawniej zajmowała się niejednokrotnie konieczną poprawą bytu nauczycieli, uchwaliła przystąpić bezzwłocznie do opracowania spraw objętych powyższym wnioskiem. Zrazu wyrażano przekonanie, iż nie należy myśleć o dodatku drożyźnianym, który jest środkiem drugorzędnym o nader wątpliwej wartości, powoduje bowiem znaczny koszt, a życzeń nawet najślusznieszych zaspokoić nie może. Komisya jednak musi się liczyć z trudnością opracowania ustawy trwale regulującej płace i nie może zapoznawać licznych przeszkód, które zwłaszcza w bieżącej sesji uchwalenie ustawy — pomimo najlepszej woli wszystkich czynników — opóźnić mogą. Pragnąc wraz z pp. wnioskodawcami, aby w obec panującej drożyzny stan nauczycielski doznał przynajmniej wydatnej pomocy chwilowej, przedkłada w porozumieniu z komisją budżetową na razie projekt dodatku drożyźnianego. Komisya wyraża przytem uzasadnioną nadzieję, że danem jej będzie w najbliższej przyszłości skorzystać z pomyślniejszych warunków, aby Wysokiemu Sejmowi przedstawić projekt trwałej regulacji płac. Społeczeństwo nasze, gotowe zawsze do ofiar na cele oświaty, oczekuje wraz z nauczycielstwem z niecierpliwością chwili, w której ramy budżetu krajowego umożliwią realizację głównych a dobrze uzasadnionych życzeń.

Proponując obecnie dodatek drożyźniany, starała się komisya uwzględnić w najwyższym stopniu nauczycieli najgorzej płatnych, tj. tych, których płaca zasadnicza nie przenosi 1.000 kor.

Przy dodatku drożyznianym nie można indywidualizować tak dokładnie jak przy stałej regulacji, nie można więc brać w rachubę szczegółowo wszystkich różnic wynikających ze stanowiska służbowego, liczby lat służby, itd. lecz należy liczyć się z stopniem potrzeby najjaskrawiej występującej i udzielić najgorzej dotowanym pomocy stosunkowo wydatniejszej niż lepiej płatnym, chociaż również pomocy potrzebującym. Komisya uwzględnia przy tem zresztą opinię samychże nauczycieli, którzy niejednokrotnie ujmowali się właśnie za swymi kolegami IV klasy płac i wyrażali życzenie, aby ta klasa odpadła.

Zajmując takie stanowisko, musiała komisya prócz tego ze względu na fundusze, jakimi rozporządzać można, zwrócić uwagę na różnicę, którą dla bytu indywidualnego stanowi okoliczność posiadania mieszkania in natura, z czem się bądź co bądź łączą też pewne drobniejsze uboczne dogodności, w przeciwstawieniu do braku mieszkania, którego to braku dodatek mieszkaniowy zastąpić w zupełności nie może.

Komisya budżetowa nie mogła niestety ze względu na smutny stan obecny finansów krajowych zgodzić się na zaproponowanie na cele dodatku drożyznianego wyższej kwoty niż 2,500.000 K., z czego należało dokonać rozkładu o ile można sprawiedliwego i to nie tylko dla nauczycieli płatnych z krajowego funduszu szkolnego, ale także zaoszczędzić 100.000 K. jako ryczałtową subwencję dla miasta Lwowa.

Gmina miasta Lwowa spełnia w szkolnictwie zastępczo obowiązki kraju, który nie przyczynia się do jej wydatków szkolnych. Z chwilą jednak gdy kraj przyznaje swym nauczycielom dodatki drożyzniane, niewątpliwie i gmina Lwowa, dbała o dobro swych nauczycieli, postąpi analogicznie. Skoro więc ewentualna uchwała Wysokiego Sejmu przyzna nauczycielom krajowym proponowane poniżej dodatki, wyniknie stąd i dla gminy m. Lwowa bez jej przyczynienia się, konieczność pójścia za tym przykładem. Komisya szkolna zatem w porozumieniu z komisją budżetową wyraża przekonanie, iż z tego tytułu należy się gminie m. Lwowa ryczałtowa subwencya, którą ma ona dowolnie rozporządzić.

Wobec takich warunków zdołała komisya przeprowadzić swą zasadę różnorodnego uwzględniania nauczycieli w miarę niższych i wyższych płac, tylko przez ujęcie tym, którzy mają mieszkanie in natura, kwoty 30 kor. Skala możliwie sprawiedliwa w ramach 2,500.000, a po strąceniu subwencji dla miasta Lwowa 100.000 K. w ramach 2,400.000 przedstawia się, jak następuje:

1) 20% dodatku do płac zasadniczych (tj. bez wszelkich dodatków) dla nauczycieli pobierających do 1000 K. włącznie;

2) 15% dodatku dla nauczycieli pobierających płacę zasadniczą do 1.400 K. włącznie;

3) 10% dla wszystkich innych;

4) potrącenie z tak obliczonego dodatku 30 kor. w razie posiadania mieszkania in natura.

Przyjmując tę skalę, należałoby udzielić:

przy płacy	500 K	dodatku drożyznianego	100 K (20%)
" "	700 K	" "	140 K (")
" "	800 K	" "	160 K (")
" "	900 K	" "	180 K (")
" "	1.000 K	" "	200 K (")
" "	1.100 K	" "	165 K (15%)
" "	1.200 K	" "	180 K (")

przy płacy	1.300 K	dodatku drożyznianego	195 K (15%)
"	"	1.400 K	"	"	.	.	210 K (")
"	"	1.500 K	"	"	.	.	150 K (10%)
"	"	1.700 K	"	"	.	.	170 K (")
"	"	1.900 K	"	"	.	.	190 K (")
"	"	2.100 K	"	"	.	.	210 K (")
"	"	2.300 K	"	"	.	.	230 K (")
"	"	2.500 K	"	"	.	.	250 K (")

w razie posiadania mieszkania zaś w każdym z powyższych wypadków o 30 K mniej. To obniżenie bowiem, które w obec 6.460 mieszkań wynosi 193.800 K, umożliwia w ogóle przyznanie dodatków według podanej skali.

Wypłata dodatku nastąpiłaby w 2 równych połowach, z których pierwsza byłaby płatną 1. lipca a druga d. 1. października 1912 r.

Nawet przy tem obliczeniu oraz z potrąceniem $5\frac{1}{2}\%$ na prawdopodobne zaoszczędzenie rachunkowe przy wydatku rzeczywistym w porównaniu z cyframi preliminarza wydatek wynosi 2,453.000 K, a wraz z subwencją ryczałtową dla m. Lwowa 2,553.000 K. i tylko dzięki okoliczności, iż komisya budżetowa zgadza się na to przekroczenie pierwotnie ustalonej sumy, może podpisana komisya proponować taki rozkład. Inaczej byłaby musiała obok redukcji o 30 K. dla tych, którzy mają mieszkania, szukać jeszcze innych znacznie trudniejszych i sposobów oszczędności.

Na ogół komisya zdaje sobie sprawę z tego, iż dodatki nie sprostają potrzebie, wywołanej nietylko drożyzną, ale i niską płacą samą przez się, zwłaszcza na niektórych stopniach. Należy jednak uwzględnić cel i znaczenie dodatku drożyznianego, którego wymiar zazwyczaj bywa znacznie niższym, niż tu proponowany. Porównując skalę, którą przedstawia komisya, z skalą dodatku drożyznianego przyznanego przez c. k. rząd urzędnikom państwowym, można powiedzieć, iż jeśli Wys. Sejm raczy uchwalić te dodatki, złoży tem samem dowód szczerzej pieczołowitości, posuniętej dalej, niż rządowa w obec urzędników państwowych, co niewątpliwie przekona nauczycieli, iż nawet przy tak smutnym stanie finansów krajowych, Wys. Sejm gotów jest iść aż do granic najdalszych celem spełnienia życzeń nauczycielstwa.

Komisya nie mogła prócz tego zapomnieć o smutnym losie emerytów z przed r. 1907, oraz odnośnych wdów i sierót których liczne petycje zasługują w znacznej części na uwzględnienie. Nie mogąc tych petycji badać indywidualnie, a nie chcąc, aby konieczność badania ich przez c. k. Radę szkolną krajową naraziła petentów na zwłokę aż do następnej sesji sejmowej, uzyskała u komisji budżetowej przyzwolenie na zaproponowanie Wys. Sejmowi ryczałtowej sumy 10.000 K. do rozporządzenia c. k. Rady szkolnej krajowej, aby jej umożliwić uwzględnienie chociażby najbardziej na to zasługujących petentów z pośród t. zw. emerytów starego stylu.

Co do wypłaty dodatku drożyznianego, komisya proponuje przyjęcie dnia 1. stycznia 1912 jako dnia normalnego dla obliczenia stopnia dodatku. Płaca, jaką nauczyciel pobierał dnia 1 stycznia 1912 r., służyłaby zatem za podstawę przyznania dodatku, bez względu na to, czy tenże nauczyciel w ciągu roku otrzyma inną posadę lub wyższą płacę zasadniczą.

Komisya wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1). Na dodatki drożyźniane dla naucz. szkół ludowych przeznacza się na r. 1912 2,453.000 K., a gminie m. Lwowa ryczałtową subwencję 100.000 K.

2). Dodatki drożyźniane przyznaje się nauczycielom w całym kraju poza m. Lwowem w stosunku procentowym do płac zasadniczych, jakie im przysługiwały bez wszelkich dodatków w dniu 1. stycznia 1912 r. i to według skali następującej : pobierającym do 1000 K. włącznie 20%, pobierającym do 1400 K. włącznie 15%, wszystkim innym 10% płacy zasadniczej bez dodatków.

3). Nauczycielom, którym przysługuje mieszkanie in natura, potrąca się z obliczonych według skali sub 2.) dodatków 30 K.

4). Dodatek jest płatny w 2 ratach równych, dnia 1. lipca i dnia 1. października 1912.

5). Celem umożliwienia przyjsia z pomocą emerytom z przed r. 1907, oraz wdowom i sierotom po nauczycielach, którzy przeszli w stan spoczynku przed r. 1907, przeznacza się na r. 1912 ryczałt w kwocie 10.000 K. do rozporządzenia c. k. Rady szkolnej krajowej.

Przewodniczący :

Bandrowski, w. r.

Sprawozdawca :

Halban, w. r.